

Handläggare

Erik Årnfelt
Enheten för biologisk mångfald
erik.arnfelt@havochvatten.se

Datum 2023-06-01

Dnr 01163-2023

Regeringen
Klimat- och näringslivsdepartementet

Uppdrag att rapportera utfästelser om skydd och återställande av natur till EU-kommissionen

Redovisning av regeringsuppdrag att rapportera utfästelser om skydd och återställande av natur till EU-kommissionen.

Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket har fått i uppdrag av regeringen att rapportera utfästelser om skydd och återställande av natur till EU-kommissionen (KN2023/01581). Uppdraget inkom till Havs- och vattenmyndigheten den 2023-03-21.

Havs- och vattenmyndigheten har rapporterat Sveriges utfästelser om akvatiskt skydd och återställande av natur till 2030. Rapporteringen till EU-kommissionen har, i enlighet med uppdraget, gjorts utifrån det så kallade scenario 1 "fortsatt genomförande" som beskrivs i rapporten *Underlag och förslag till svenska utfästelser i enlighet med EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030* (HaV dnr 03139-2022) som överlämnades till regeringen i november 2022. Arbetet har skett i nära samverkan med Naturvårdsverket.

Havs- och vattenmyndigheten överlämnar härmed redovisningen av uppdraget.

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektören Jakob Granit efter föredragning av utredaren Erik Årnfelt. I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningschefen Johan Kling, enhetschefen Rebecca Schantz, verksamhetsstrategen Mia Olausson, utredaren Lena Tingström medverkat.

Jakob Granit

Erik Årnfelt

Kopia till:

Naturvårdsverket

Innehåll

1	Sammanfattning.....	3
2	Uppdraget och dess beredning.....	3
	2.1 Uppdragsbeskrivning.....	3
	2.2 Avgränsningar.....	3
3	Utgångspunkter.....	3
4	Utfästelser.....	4
	4.1 Utfästelser om skydd av natur till 2030.....	4
	4.2 Utfästelser om status till 2030.....	4
	4.2.1 Åtgärder.....	5
	4.3 Möjlighet till ökad måluppfyllelse.....	5

1 Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket har fått i uppdrag av regeringen (KN2023/01581) att rapportera utfästelser om skydd och återställande av natur till EU-kommissionen. Rapporteringen har samordnats med Naturvårdsverket och har skett direkt till EU-kommissionen genom Reportnet 3. Denna redovisning omfattar endast de delar av rapporteringen som har gjorts av Havs- och vattenmyndigheten.

Rapporteringen till EU-kommissionen har, i enlighet med uppdraget, gjorts utifrån det så kallade scenario 1 "fortsatt genomförande" som beskrivs i rapporten *Underlag och förslag till svenska utfästelser i enlighet med EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030* (HaV dnr 03139-2022) som överlämnades till regeringen i november 2022. "Fortsatt genomförande-scenario" baseras på ett fortsatt skydd motsvarande som under perioden 2000–2021, samt genomförande av åtgärder som till exempel restaurering och skötsel med motsvarande medel som år 2021.

Rapporteringen av skydd i marin miljö ger en ökning av skyddad areal från dagens 14,7 % till 20 % 2030. Rapporteringen av återställande av natur omfattar förbättring för en (1) naturtyp och en (1) art samt stopp av pågående försämring av två (2) arter fram till 2030.

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att det som rapporteras som utfästelser avseende akvatiska naturtyper och arter inte uppfyller de krav som ställs på Sverige genom art- och habitatdirektivet och inte heller de mål som är uppställda i EU:s biodiversitetsstrategi.

2 Uppdraget och dess beredning

2.1 Uppdragsbeskrivning

Av uppdragsbeskrivningen framgår att regeringen ger Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att rapportera Sveriges preliminära utfästelser utifrån myndigheternas "fortsatt genomförande-scenario" (i underlag om svenska utfästelser, NV-00191-22). I rapporteringen ska dock endast ingå Natura 2000-områden som regeringen har beslutat att föreslå till EU-kommissionen. Uppdraget omfattar endast själva rapporteringen av utfästelser i Reportnet och tar inte ställning till övriga förslag som ingår i myndigheternas underlag under rubriken "fortsatt genomförande-scenario" eller i övriga delar.

Myndigheterna ska rapportera in uppgifter till EU:s rapporteringsplattform, Reportnet så snart som möjligt, dock senast den 16 maj 2023.

2.2 Avgränsningar

Havs- och vattenmyndighetens rapportering omfattar utfästelser om akvatiskt skydd och återställande av natur till 2030 för de arter och naturtyper som bedöms falla inom Havs- och vattenmyndighetens ansvarsområde.

3 Utgångspunkter

Rapporteringen till EU-kommissionen har, i enlighet med uppdraget, gjorts utifrån det så kallade scenario 1 "fortsatt genomförande" som beskrivs i rapporten *Underlag och förslag till svenska utfästelser i enlighet med EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030* (HaV dnr 03139-2022) som

överlämnades till regeringen i november 2022. "Fortsatt genomförande-scenario" baseras på ett fortsatt skydd motsvarande som under perioden 2000–2021, samt genomförande av åtgärder som till exempel restaurering och skötsel med motsvarande medel som år 2021.

Utgångspunkten för utfästelserna rapporteringen av art- och habitatdirektivet 2019. Av de arter och livsmiljöer som omfattas av direktivet bedöms drygt 80 falla inom Havs- och vattenmyndighetens ansvarsområde. Av dessa bedöms 56 inte uppnå gynnsam bevarandestatus och omfattas därför av förbättringsmålet. Utöver det måste 24 bryta en negativ trend.

4 Utfästelser

Rapporteringen till EU-kommissionen omfattar utfästelser om akvatiskt skydd och återställande av natur till 2030 och följer scenario 1 "fortsatt genomförande".

4.1 Utfästelser om skydd av natur till 2030

Havs- och vattenmyndighetens rapportering vad gäller skyddsutfästelser omfattar endast marint områdesskydd. Vad gäller skydd i limniska miljöer ingår det i den terrestra rapporteringen som gjorts av Naturvårdsverket och inga separata siffror har angetts för limniska miljöer.

Ytterligare 724 000 hektar skyddade marina miljöer kan uppnås om takten i områdesskyddsarbetet bibehålls på samma nivå som 2000–2020. Huvuddelen av skyddet bör planeras till marin baltisk region där andelen skydd är relativt liten. Genom att använda underlag från pågående arbete med havsplanering bedöms det som realistiskt att fördela skyddet till 45 000 hektar i marin atlantisk region och 680 000 hektar i marin baltisk region ska skyddas till 2030. Detta innebär att ungefär 36 % av marina miljöer i marin atlantisk region och 17,8 % av marina miljöer i marin baltisk region kommer att skyddas till 2030.

Vad gäller andra effektiva områdesbaserade skyddsåtgärder (OECM) så har Sverige redovisat noll (0) ha som befintligt i marina områden och ingen uppgift till 2030, då det fortfarande råder osäkerheter kring vad som ska rapporteras som OECM i Sverige.

Vad gäller strikt skydd rapporterades 0 ha som befintligt i marina områden och 1 100 km² till 2030 i marin atlantisk region resp 736 km² i marin baltisk region (baseras bland annat på "opåverkade områden" där fiskeförbud införts, se ovan nämnda underlagsrapporten).

Sverige har adresserat frågan om koherens i nätverket av skyddade områden genom arbetet med ramverket för marint områdesskydd samt de tillhörande regionala planerna för Bottniska viken och Egentliga Östersjön. För de limniska miljöerna har det gjorts genom den nationella strategin för skydd av sjö- och vattendragmiljöer med höga natur- och kulturvärden.

4.2 Utfästelser om status till 2030

Sverige lämnar inga utfästelser avseende status- eller trendförbättring eller stopp av pågående försämring för någon av de marina livsmiljötyperna, då dessa inte omfattades av scenario 1.

Sverige utfäster sig att förbättra statusen för stensimpa i boreal region och större vattendrag i Alpin region. Enligt EU-kommissionens vägledning bör de angivna naturtyperna och arterna minst få en positiv trend till 2030.

Sverige utfäster sig att stoppa försämringen av status för harr i marin baltisk region och flytsvalting i kontinental region.

Flodkräfta och Havsnejonöga har rapporterats som arter där Sverige antingen inte kan förbättra status för av olika skäl, eller där Sverige inte själv kan förbättra statusen på grund av påverkan av globala skeenden och sådant som sker i andra länder

Naturvårdsverket har hanterat all rapportering kring kunskapsbrist, även akvatiska naturtyper och arter. Havs- och vattenmyndigheten hänvisar därför till Naturvårdsverkets rapport i denna del.

4.2.1 Åtgärder

Vad gäller åtgärder för att uppnå förbättrad trend är det för såväl större vattendrag som stensimpa i första hand riktad restaurering av flottledsrensade vattendrag i samverkan med omprövning av vattenkraften.

För Harr har vi angett att vi stoppar försämring genom fortsatt ekosystembaserad fiskförvaltning, utökad övervakning samt riktad restaurering av lekområden. För flytsvalting är åtgärderna bibehållen och återupptagen hävd i strandzonen samt restaurering av igenväxningsvegetation.

I de flesta fall kommer åtgärderna genomföras löpande under hela perioden och vi har angett att åtgärder kommer att genomföras i slutet på perioden 2027–2030. Ekosystembaserad fiskförvaltning för harr är pågående och de åtgärderna bedöms fortgå. Det är osäkert om åtgärderna hinner få avsedd effekt.

4.3 Möjlighet till ökad måluppfyllelse

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att det som rapporteras som utfästelser avseende akvatiska naturtyper och arter inte uppfyller de krav som ställs på Sverige genom art- och habitatdirektivet och inte heller de mål som är uppställda i EU:s biodiversitetsstrategi.

Det tar tid innan genomförda åtgärder leder till ett förbättrat miljötillstånd, eftersom återhämtningstiden i naturen är lång. Liksom Havs- och vattenmyndigheten framfört till regeringen i budgetunderlaget 2024–2026 (HaV dnr 259-2023) så räcker inte de insatser som görs idag. Det krävs långsiktiga samordnade insatser för att systematiskt förbättra tillståndet för naturtyper och arter och skydda värdefulla naturområden. Vidare bedömer myndigheten att större måluppfyllelse skulle kunna uppnås genom att ett urval av åtgärder som beskrivs i underlagsrapporten kapitel 2.4. *Förutsättningar för genomförande* genomförs.